

4 Αυγούστου 2013

Οι Άγιοι επτά παίδες οι εν Εφέσω και ο Κ.Καβάφης

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

“ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΕΠΤΑ ΠΑΙΔΕΣ” (1925) ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΒΑΦΗ

Τω αὐτῷ μηνί Δ΄, μνήμη των Ἁγίων ἐπτὰ Παίδων των ἐν Ἐφέσω, Μαξιμιλιανού, Ἐξακουστῶδιανού, Ἰαμβλίχου, Μαρτινιανού, Διονυσίου, Ἀντωνίνου, καὶ Κωνσταντίνου.

Τον ἐπτάρηθμον τιμῷ χορόν Μαρτύρων, Δείξαντα ἀνάστασιν νεκρῶν τῷ κόσμῳ. Τη δε τετάρτη νεκροέγερτοι ξύνθανον ἐπτά.

Ὁ Κωνσταντίνος Καβάφης ἐμπνεόμενος ἀπὸ το Συναξάρι τῆς ἡμέρας ἔγραψε το παρακάτω ποίημα:

Οἱ Ἅγιοι Ἐπτὰ Παῖδες (1925)

Ἐμορφα που ἐκφράζεται τὸ συναξάριον:

“ἐνῶ δε συνωμίλει ὁ βασιλεύς” με τοὺς ἀγίους

“κ’ οἱ ἐπίσκοποι καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἄρχοντες,

“ἐνύσταξαν ὀλίγο οἱ ἅγιοι”

καὶ τες ψυχές των στὸν θεό παρέδωσαν.

Οἱ Ἅγιοι Ἐπτὰ Παῖδες τῆς Ἐφέσου που

κατέφυγον εἰς σπήλαιον νὰ κρυφθοῦν

ἀπὸ τὸν διωγμὸν των ἐθνικῶν, κ’ ἐκεῖ ἐκοιμήθησαν –

καὶ τὴν ἐπαύριον ἐξύπνησαν. ἐπαύριον γι’ αὐτούς.

μα ἐν τῷ μεταξύ, εἶχαν παρέλθει σχεδόν δύο αἰῶνες.

ξύπνησε τὴν ἐπαύριον καὶ πήγε

ένας των, ὁ Ἰάμβλιχος, γιὰ ν’ ἀγοράσει ἄρτον,

κ’ εἶδεν ἐμπρός του ἄλλην Ἐφεσον,

ὄλην καθηγιασμένη μ’ ἐκκλησίες, καὶ σταυρούς.

κ’ ἐχάρηκαν οἱ Ἅγιοι Ἐπτὰ Παῖδες,

καὶ τοὺς ἐτίμησαν καὶ τοὺς προσκύνησαν οἱ χριστιανοί –

κ’ ἦλθε κι ἀπ’ τὴν Κωνσταντινούπολιν ὁ βασιλεύς,

ὁ Θεοδόσιος, ὁ γιός του Ἀρκαδίου,

καὶ τοὺς προσκύνησεν κι αὐτός, ὡς πρέπον, ὁ εὐλαβέστατος.

καὶ χαίρονταν οἱ Ἅγιοι Ἐπτὰ Παῖδες

σ’ αὐτό τὸν κόσμον τὸν ωραίο, καὶ τὸν χριστιανικόν,

τὸν αγιασμένο μ’ ἐκκλησίες, καὶ σταυρούς.

μα έλα που ήσαν όλα τόσο διαφορετικά,
και τόσα είχαν να μάθουν και να πουν,
(και τέτοια δυνατή χαρά ίσως εξαντλεί κι αυτή)
που γρήγορα κουράσθηκαν οι Άγιοι Επτά Παίδες,
από άλλον κόσμο φθάσαντες, από σχεδόν δυό αιώνες πριν,
και νύσταξαν μες στην συνομιλία –
και τους αγίους οφθαλμούς των έκλεισαν.

[Σε σχετικό άρθρο του ο Παντελής Μπουκάλας](#) σχολιάζει:

Το ποίημα αυτό, «Οι Άγιοι Επτά Παίδες», περιλαμβάνεται στον τόμο «Κ. Π. Καβάφης, Ατελή ποιήματα 1918-1932», που εκδόθηκε με φιλολογική επιμέλεια και σχόλια της Renata Lavagnini (Ικαρος, 1994). Η γραφή του ανάγεται στο 1925, έτος κατά το οποίο ο Καβάφης έγραψε έξι από «κανονικά» ποιήματά του. Θρησκευτικό το θέμα του ατελούς ποιήματος και μάλιστα χριστιανολογικό, όπως προσημαίνει ο τίτλος του κατά συνέπεια, από τα συνομήλικά του με το μόνο με το οποίο θα μπορούσε να συσχετιστεί είναι το «Απολλώνιος ο Τυανεύς εν Ρόδω», και όχι για το καθαυτό περιεχόμενο του «Απολλωνίου» όσο επειδή μας παραπέμπει αυτόματα στο «Είγε ετελεύτα» του 1920, στους στίχους του οποίου «ένας από τους λίγους εθνικούς, / τους πολύ λίγους που είχαν μείνει» σε μια εποχή που «η Αλεξάνδρεια, πόλις θεοσεβής», τους «αθλίους ειδωλολάτρας αποστρέφονταν», διαβάζει «Τα εις Τυανέα Απολλώνιον» του Φιλοστράτου και αναρωτιέται «πού απεσύρθηκε, πού εχάθηκε ο Σοφός;», ο θαυματοποιός Απολλώνιος ο Τυανέας που έδρασε τον 1ο αιώνα μ.Χ., ένα αντίπαλο δέος των Εθνικών στον Ιησού των Χριστιανών.

Για παρόμοιους, θρησκευολογικής τάξεως λόγους, για να δούμε δηλαδή τις εκάστοτε καβαφικές «εφαρμογές» του θέματος «χριστιανισμός-παγανισμός», οι «Άγιοι Επτά Παίδες» μπορεί να συσχετιστούν, χωρίς να απομακρυνθούμε από το χρονικό (άρα και πνευματικό) περιβάλλον της γέννησής τους, με το «Ο Ιουλιανός εν Νκομηδεία» του 1924, και με το «Ο Ιουλιανός ορών ολιγωρίαν» του 1923 (ας θυμηθούμε και το «ανέκδοτο» «Ο Ιουλιανός εν τοις μυστηρίοις» του 1896, όπου «ο ανόητος» Ιουλιανός «επείσθη με των Ελλήνων τα άθρα τα λόγια»), καθώς και το «Ιερεύς του Σεραπίου» του 1926). Και, σαν αγιολογικό που είναι, δεν μπορεί να μην αντικριστεί το ποίημα αυτό με το ποίημα «Συμεών», ένα «εγκώμιο» του Στυλίου αγίου, και μάλιστα από τη σκοπιά ενός εθνικού που ομολογεί: «Χώθηκα ανάμεσα στους Χριστιανούς / που σιωπηλοί προσεύχονταν κ' ελάτρευαν, / και προσκυνούσαν· πλην μη όντας Χριστιανός / την ψυχική γαλήνη των δεν είχα / κι έτρεμε ολόκληρος και υπόφερνα· / κ' έφριττα και ταραττομουν, και παθαινόμουν».

«Το ενδιαφέρον για τους χριστιανούς αγίους ανήκει στον θρησκευτικό προβληματισμό, ειδικά έντονο στον πρώτο Καβάφη», σημειώνει η Λαβανίни, παραπέμποντας και στις σκέψεις που διατυπώνει η Diana Haas στο κείμενό της «“Αι αρχαί του χριστιανισμού” : ένα θεματικό κεφάλαιο του Καβάφη» (βλ. «Εισαγωγή στην ποίηση του Καβάφη. Επιλογή κριτικών κειμένων», επιμ. Μιχάλης Πιερής, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 1994). **«Οι Άγιοι Επτά Παίδες» αποτελούν ένα επιπλέον μαρτύριο της διαρκούς θεολογίας του Καβάφη**, η οποία του επέτρεψε να σκεφτεί βαθύτερα την ιστορία και, διά της ταλαντεύσεώς του ανάμεσα σε δύο πόλους, να αποφύγει την ευθύγραμμη ευκολία. Στο συγκεκριμένο ποίημα φαίνεται ότι ο Καβάφης, που αντιγράφει προσεκτικά και σχεδόν καταλογάδην τον Συναξαριστή, προσυπογράφει την ιδέα της αναστάσεως των νεκρών, και ότι ο δαίμων της αμφιβολίας αυτοτιθασεύεται, από κοινού όμως με την ευρετική φωνή της ποιήσεως. Ίσως γι' αυτό ακριβώς να έκρινε και ο ίδιος το ποίημά του ανάξιο δημοσίευσης, μη εμπιστευόμενος την αντιγραφική του αμεσότητα και την «αφελή» προφάνειά του (μια προφάνεια, εν τούτοις, που σε πολλά άλλα ποιήματά του συνιστά το μείζον δέλεαρ, την κυριολεκτικώς ειπείν σαγήνη).

Ο Παντελής Μπουκάλας παραθέτει στο σημείο αυτό το Καβαφικό ποίημα και σχολιάζει:

Από τον ύπνο στον ύπνο, από την «κοίμηση» στον θάνατο. Σχεδόν αδιάφοροι για τα εγκόσμια οι άγιοι και, παραδόξως, αδιάφοροι για τον θριαμβεύοντα χριστιανισμό. Δεν μπορούμε να ξέρουμε προς τα πού θα οδηγούσε το ποίημα ο Καβάφης αν συνέχιζε να παλεύει μαζί του για να το τελειώσει. Αριστος αρχαιογνώστης όπως ήταν, ίσως έβρισκε τρόπο να συσχετίσει (ειρωνικά;) τον μακρότατο ύπνο των

Παίδων με τον μακρό ύπνο του Επιμενίδα από την Κνωσό, σοφού και προφήτη που κατά τον θρύλο κοιμήθηκε κι αυτός επί πενήντα επτά χρόνια, σε σπήλαιο επίσης («ούτός ποτε πεμφθείς παρά του πατρός εις αγρόν επί πρόβατον, της οδού κατά μεσημβρίαν εκκλίνας υπ' άντρω τινί κατεκοιμήθη επτά και πενήκοντα έτη. Διαναστάς δε μετά ταύτα εζήτει το πρόβατον, νομίζων επ' ολίγον κεκοιμήσθαι», γράφει ο Διογένης Λαέρτιος στο δικό του συναξάρι).

Ειρωνεία της ιστορίας

Κι αν δεν συσχετιζε τον άγιο Ιάμβλιχο με τον ομώνυμο μυθιστοριογράφο του 2ου αιώνα μ.Χ., στα «Βαβυλωνιακά» τού οποίου δεν λείπουν οι σχέσεις με τον Κάτω Κόσμο μέσα σε σπηλιές, δεν θα μπορούσε να μη θαυμάσει, είρων αυτός, την ειρωνεία της ιστορίας, φέρνοντας στον νου του έναν άλλον Ιάμβλιχο, πολύ διασημότερο, τον «αποκρυφιστή» φιλόσοφο του 3ου/4ου αι. μ.Χ., ενθουσιώδης οπαδός του οποίου υπήρξε ο σημαδιακός εκείνος Ιουλιανός. Ίσως πάλι, για να συνεχίσουμε να αυθαιρετούμε, θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει την άριστη ευκαιρία για να παρουσιάσει (διά χειρός των «αυτοπτών» αναστηθέντων) ένα σκαρίφημα του άλλου κόσμου, για το «μετέπειτα»· οπότε πώς θα το εικόνιζε; Χριστιανικό ή «παγανιστικό», όπως οι αρχαίοι κι όπως το δημοτικό τραγούδι, που πολύ το αγαπούσε; Εδώ ακριβώς είναι ο κόμπος, στην ακοίμητη σύγκρουση της πίστης με την επιφύλαξη, της αποδοχής με τη μελαγχολική αμφιβολία, στον νου ενός ποιητή που, όπως και ο Σύρος σπουδαστής Μυρτίας του ποιήματός του «Τα επικίνδυνα», υπήρξε **«εν μέρει εθνικός, κ' εν μέρει χριστιανίζων»**.

Πηγές: ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΟΔΟΣ - fdathanasiou.wordpress.com